1.6. Evrensellik

İslam kültür ve medeniyeti; kaynağı, içeriği ve mesajı itibarıyla evrenseldir. Allah (cc), insanları ve evreni yaratandır. O, âlemlerin Rabb'i ve her şeyi kuşatandır. Kur'an-ı Kerim, "**Ey insanlar**", "**Ey Âdemoğulları**" hitabıyla başlayan birçok ayette sınıf, ırk, cinsiyet, toplum ayrımı yapmaksızın, hitabın bütün insanlara olduğunu beyan eder. Bu mesaj ilahi kitapları ve peygamberleri tasdik edici şekilde çağlar boyu devam eder. Hz. Peygamber'in son peygamber

---

13 "İyiliği emretmek, kötülükten sakındırmak" anlamına gelen ibareler için bk. Al-i İmran suresi 110. ayet, Maide suresi 78-79, 105. ayetler, Tevbe suresi 67. ayet, Araf suresi 163. ayet, Nahl suresi 125. ayet, Taha suresi 43. ayet.
14 Keskioğlu, *Fıkıh Tarihi ve İslam Hukuku*, 35.
15 Keskioğlu, *Fıkıh Tarihi ve İslam Hukuku*, 36.

olması[16] İslam'ın, insanlığın kıyamete kadar bütün ihtiyaçlarına cevap vereceği anlamına gelir.

İslam, sadece belli bir kavme değil, tüm insanlığa gönderilmiştir. **"De ki ey insanlar! Ben sizin hepinize göklerin ve yerin sahibi olan kendisinden başka tanrı bulunmayan, yaşatan öldüren Allah'ın elçisiyim..."**[17], **"Ey Muhammed! Biz seni ancak âlemlere rahmet olsun diye gönderdik."**[18] ve **"Biz seni bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Fakat insanların çoğu bilmezler."**[19] ayetleri bu hususu ifade etmektedir.

Hz. Peygamber ile devam eden vahiy geleneği, hayatın içindeki uygulamalarıyla evrenseldir. İslam'ın merhamet, sevgi, barış, ırkçılığa karşı olma, erkek ile kadını birbirinin tamamlayıcısı olarak görme gibi özellikleri, bütün insanlığın ihtiyacı olan değerlerdir. Mazlum ve mağdurların, din, milliyet ayrımı gözetilmeden yardıma layık görülmesi, İslam medeniyetini evrensel kılan uygulamalardandır. Bu değerlerin taraftar bularak yaygınlaşması, değerlerin evrenselliğini gösterir. İslam, coğrafi ve toplumsal farklılıkları gözetir. İslam, evrenselliği yanında yerel değerleri de muhafaza eder.

---

16 bk. Ahzab suresi 40. ayet.
17 Araf suresi 158. ayet.
18 Enbiya suresi 107. ayet.
19 Sebe suresi 28.ayet.
20 Bakara suresi 208. ayet.
21 Bilmen, *Muvazzah İlmi Kelam*, 112-114.